

Mia Laiho kok

Toimenpidealoite lääkärihelikopteritoimintaa koskevan lainsäädännön valmistelutyön käynnistämisestä

Eduskunnalle

Lääkärihelikopteritoiminta on luonteeltaan valtakunnallista. Valtionyhtiö FinnHEMS tuottaa yliopistosairaalaa ylläpitäville hyvinvointialueille ja HUS-yhtymälle ensihoidon ilmailupalvelua, lääkäriautopalvelua sekä tukikohta- ja informaatiopalveluja. Operatiivista lääkärihelikopterityötä toteutetaan moniammatillisena tiiminä, johon kuuluu ensihoitolääkärin lisäksi HEMS-ensihoitaja ja -lentäjä. Lääkärihelikopterit operoivat hyvinvointialueiden rajojen yli hyödyntäen vallitsevaa tukikohta- ja sairaalaverkostoa kulloiseenkin tilanteeseen parhaiten soveltuvan potilaan hoitoprosessin mukaisesti. Ensihoidon vastuu on hyvinvointialueilla ja HUS-yhtymällä, mikä on tärkeää jatkossakin, jotta lääkärihelikopteritoiminta on osa muuta ensihoitojärjestelmää, nivoutuu hyvinvointialueiden palveluketjuihin, valmiusprosesseihin ja toiminta on kustannusvaikuttavaa. Operatiivinen toiminta ja sen kehittäminen edellyttävät myös laaja-alaisesti potilas- ja tapahtumatietojen hyödyntämistä eri hyvinvointialueilta.

Eduskunnan oikeusasiamies (EOA) on oma-aloitteisesti selvittänyt valtion omistaman erityistehtävayhtiö FinnHEMS Oy:n oikeudellista asemaa ja tullut ratkaisussaan (EOAK/7308/2021) johtopäätökseen, jonka mukaisesti FinnHEMS Oy olisi perustuslain 124 §:n mukainen julkista palvelutehtävää hoitava yhtiö. EOA toteaa ratkaisussaan: "FinnHEMS Oy on merkittävä ensihoitoon ja sen toimintaedellytyksiin ja sitä kautta ihmisten terveyttä koskevien perusoikeuksien toteutumiseen kytkeytyvä valtion erityistehtävää hoitava yhtiö. Tämän vuoksi siitä ja sen toiminnan perusteista ja asemasta terveydenhuollon ja erityisesti ensihoidon järjestelmässä olisi asianmukaista säätää tarkemmin laissa, minkä myötä yhtiön tehtävien oikeudellisesta luonteesta olisi mahdollista myös saada perustuslakivaliokunnan oikeudellisesti ratkaiseva arvio."

Lääkärihelikopteritoiminnasta säädetään nykyisin varsin ohuesti terveydenhuoltolain 46 §:n 1 momentin 4 kohdassa. Lain mukaan ensihoitokeskuksen tehtävänä on vastata yhteistyösopimuksessa sovitulla tavalla lääkärihelikoptereiden lääketieteellisestä toiminnasta yhteistyöalueella ja sovittaa toiminta yhteen muiden ensihoitokeskusten kanssa valtakunnallisesti yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Kyseisen lainkohdan muutoksen käsittelyn yhteydessä eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta totesi muun muassa, että "valtion ja hyvinvointialueiden välistä vastuujakoa lääkärihelikoptereita koskevassa päätöksenteossa tulisi selkeyttää erillisessä lainvalmistelussa".

Lääkärihelikopteristrategiaa valmistellut työryhmä ehdottaa, että lääkärihelikopteritoimintaa koskeva lainvalmistelu käynnistettäisiin ensimmäisen vaiheen ajankohtaisena asiana. Pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu, että selvitetään lääkärihelikopteritoiminnan

Toimenpidealoite TPA 25/2025 vp

järjestämisvastuut. Lääkärihelikopteritoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen muuttuvassa terveyspalvelujen ja varautumisen viitekehyksessä edellyttää pikaisesti toimintaan liittyvän lain-säädäntötyön käynnistämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lääkärihelikopteritoimintaan liittyvän lain valmistelemiseksi ja nimittää työryhmän valmistelemaan hallituksen esitystä.

Helsingissä 4.4.2025

Mia Laiho kok